

Dråpen
i havet

Tidsvitner fra Hellas

Rapporten er utarbeidet av Gro Wærstad og Ada Aagre Pettersvold
for Dråpen i Havet

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Innledning	4
Metode	5
Hoveddel	6
Asylprosedyre	7
Mottakstilbud	8
Ernæring- mat og drikkevann	8
Hygiene og sanitær	9
Innkvartering og bolig	10
somatisk og psykisk helse	11
Manglende sikkerhet og farlige forhold	13
Rasisme og voldsangrep	15
Særlig om Kvinner	16
Særlig om barn	17
Informantenes budskap	19
Avslutning	20
Vedlegg: Intervjuguide	21

Forord

Vinteren 2018/2019 er den fjerde vinteren Dråpen i Havet bistår med hjelpearbeid for mennesker på flukt i Hellas. Jeg skulle ønske vi kunne rapportere om bedre forhold for de som har flyktet fra krig og terror. Jeg skulle ønske at vi kunne rapportere om økt effektivitet i håndteringen av asylsøknader. Jeg skulle ønske at vi kunne rapportere om større ansvar fra både Europeiske myndigheter og internasjonale hjelpeorganisasjoner. Dessverre viser denne rapporten at det går i feil retning og at forholdene i Hellas gjør at Europa er langt unna en akseptabel håndtering av mennesker på flukt.

Dråpen i Havets frivillige feltarbeidere har vært tilstede for mennesker på flukt i Hellas hver eneste dag siden begynnelsen av september 2015. 6000 feltarbeidere fra 60 land har med egne øyne sett og erfart hvordan situasjonen håndteres. Vi får entydige tilbakemeldinger. Dette er ikke Europas flyktningskrise. Dette er Europas solidaritetskrise. Med vilje og god styring kan Europa finne løsninger som gjør at barn kan leve i trygghet og få gå på skole. Med felles innsats kan Europa sørge for at mennesker ikke trenger å fryse i hjel i iskalde telt om vinteren, eller drukner i havet på veien til et håp om frihet. Men Europa velger en enklere løsning ved å betale millionsummer for å holde mennesker på flukt unna våre land.

På mine feltopphold har jeg truffet mødre som forteller at de skulle ønske at de selv og barna hadde mistet livet i ruinene av sitt hus i Aleppo, istedenfor å dø sakte bak piggetråd i en Europeisk flyktningleir. Jeg har også truffet unge legestudenter og ingeniører på flukt som spør «hvordan vil ikke Europa ha meg? Alt jeg vil er å bidra til samfunnet jeg lever i». Med denne rapporten ønsker vi å tydeliggjøre situasjonen i flyktningleirene i Hellas, gjennom tilbakemeldinger fra våre egne feltarbeidere. Ingen av våre feltarbeidere sitter gjemt bak en kontorpult med administrativt arbeid. De er derimot 100% tilstede, sammen med de som bor i flyktningleirene, og har dermed de beste forutsetninger for å skildre virkeligheten på en ærlig og ekte måte.

Trude Jacobsen,
Generalsekretær i Dråpen i Havet

Foto: Knut Bry

Innledning

Dråpen i Havet er i dag eneste norske humanitære hjelpeorganisasjon som bistår inne i flyktningleire i Hellas. Med utgangspunkt i våre erfaringer fra dette arbeidet, ønsker vi å bidra med en oppdatert og systematisert beskrivelse av forholdene, mens man er i det fjerde året uten at den humanitære krisen løses, men tvert imot stadig forverres.

Dråpen i Havet opplever at den norske offentligheten ikke er nok kjent med virkeligheten blant flyktninger som befinner seg i Hellas, og at oppmerksomheten omkring deres situasjon stadig blir mindre. Derfor ser vi behov for å synliggjøre en situasjon som ikke på noen måte er løst, siden menneskene på flukt som oppholder seg i Hellas har det verre enn for fire år siden.

Med denne rapporten vil vi beskrive situasjonen på Europas sørlige Schengengrense, og synliggjøre hvordan den nåværende europeiske flyktningspolitikken har store menneskelige kostnader. Vi ser at situasjonen i Hellas utfordrer menneskerettighetene på mange områder. I rapporten har vi derfor sett nærmere på hvilke normer og standarder som følger av det internasjonale menneskerettighetsvernet og EUs regelverk på asylfeltet. Temaene i rapporten er dokumentert av flere andre aktører. I tillegg til å presentere våre feltefaringer, har vi valgt å benytte rapporter fra humanitære organisasjoner, menneskerettighetsorganer i FN og Europarådet.

Foto: Knut Bry

Metode

Et hovedmål med rapporten har vært å sammenfatte og formidle erfaringskunnskap fra nesten fire år med humanitært bistandsarbeid i Hellas. Det har siden september 2015 vært cirka 6000 frivillige fra over 60 land som har bidratt for Dråpen i Havet i flyktningleirene i Hellas. En sentral del i denne rapporten er bidrag fra Dråpen i Havets frivillige og ansatte. Erfaringsmaterialet ble samlet inn både ved bruk av dybdeintervju, samt ved utfylling av strukturerte spørreskjema med åpne svarmuligheter (se vedlegg). Vi antok at det var nødvendig å innsnevre den mulige respondentmassen og satte to kriterier; at intervjukandidatene var norske og at de hadde vært frivillig feltarbeider i Hellas etter innføringen av EU/Tyrkia-avtalen i 2016.

Vi brukte to ulike metoder for å komme i kontakt med aktuelle informanter. Den ene var gjennom e-post til personer vi gjennom arbeidet visste at hadde vært frivillige, den andre var gjennom Facebookgruppen «Dråpen i Havet». På denne plattformen ble det lagt ut et innlegg hvor vi oppfordret norske frivillige til å kontakte oss. De som tok kontakt mottok en mail med informasjon om prosjektets formål og vår tilknytning til prosjektet. Før intervjuene fant sted, hadde informantene samtykket til Dråpen i Havets personvernerklæring: <https://www.drapenihavet.no/personvern/>. Vi fikk inn tilsammen 30 informanter som har besvart spørsmål om ulike tematiske forhold. Dette materialet har blitt bearbeidet videre og sammenfatning av informantenes erfaringer fra flyktningleirene fremgår i enkeltdelene i rapporten. Av flyktingene som oppholder seg i Hellas utgjør kvinner og barn 60 prosent, og vi har derfor valgt å omtale disse gruppene særskilt.

Vi har ønsket å gjennomføre intervjuer med flyktninger, men har ikke lyktes med dette. En av årsakene til dette er at Dråpen i Havet har måttet ta hensyn til at mange flyktninger nå er redde for å uttale seg til media eller frivillige organisasjoner, fordi de har blitt truet med at dette vil ha negative konsekvenser for deres asylsøknad. En annen årsak var at vi fryktet at en henvendelse fra oss kunne skape traumatiske utfordringer fordi vi «rippet opp» i fortiden eller en vanskelig nåsituasjon.

Hoveddel

En viktig del av den internasjonale orden er staters suverenitet, noe som betyr at de har et relativt vidt handlingsrom på innvandringsområdet. Handlingsrommet begrenses imidlertid av skrankene som Flyktningkonvensjonen og menneskerettighetene setter opp, siden mennesker som søker asyl og beskyttelse har grunnleggende menneskerettigheter uavhengig av oppholdsstatus. Hellas har i mange år hatt store utfordringer med å håndtere det høye antallet flyktninger. Mottaksforholdene og systemet for asylforvaltning har lenge før 2015 blitt kritisert for å være utilstrekkelig.

Hellas var et av landene som ble hardest rammet av den internasjonale finanskrisen i 2008. Høsten 2015 ble landet en av hovedmottakerne av flyktningstrømmene som kom til Europa. I Mars 2016 inngikk EU en avtale med Tyrkia, som blant annet førte til at Hellas ikke kunne videresende eller returnere flyktninger før deres asylsøknad var behandlet. I tillegg ble mange av grensene nordover i Europa stengt, det har blant annet blitt innført grensekontroll og visumplikt i flere land. Hellas har derfor gått fra å være et i hovedsak transitland til å bli langvarig oppholdssted for tusenvis av flyktninger. Dette innebærer at det vinteren 2019 befant seg cirka 75.000 flyktninger i Hellas, og til tross for at antallet ankomster er redusert, ankommer det stadig nye flyktninger.

Asylprosedyre

Artikkel 14 i FNs verdenserklæring om menneskerettigheter, fastslår at alle har rett til å flykte til et annet land og bli beskyttet der, hvis de blir forfulgt eller står i fare for å bli forfulgt. Flyktningkonvensjonens artikkel 33 fastslår retten til beskyttelse mot retur til et land hvor man risikerer forfølgelse (non-refoulement). For å oppfylle retten til asyl er det en forutsetning at man har adgang til en reell, forsvarlig og rettssikker asylprosedyre.

EUs prosedyredirektiv setter standarder for asylprosedyrer, og artikkel 6 omhandler statenes plikt til å garantere tilgang til en asylprosedyre. Blant viktige bestemmelser er retten til å få registrert sin asylsøknad, få nødvendig informasjon om prosessen og retten til å få bistand fra advokat i klagebehandling ved avslag på asylsøknaden. Flere rapporter beskriver asylbehandlingen i Hellas som en forvirrende og uforutsigbar prosess som stadig er under endring. En hovedutfordring er mangel på informasjon og tilgang på juridisk støtte.

Den ikke-statlige organisasjonen OXFAM, beskriver i en rapport at det også kan være vanskelig å i det hele tatt få registrert en søknad, og at saksbehandlingen er svært langvarig. OXFAM viser til at flere har ventet på en avgjørelse i sin sak så lenge som to år:¹

“Unaccompanied children, pregnant women, and people with physical and mental health conditions have to wait over 10 months before they can even meet with an asylum officer to determine what might happen to them, and whether they have any chance of seeing their families again”²

En hovedutfordring er mangelfull registrering og identifisering av sårbare flyktninger. EU-Tyrkiaavtalen innebærer at flyktninger som ankommer Aegeanøyene³ må bli der til deres asylsøknad er behandlet, med mindre de blir registrert som særskilt sårbare. Konsekvensen av manglende identifisering er at de ikke får de nødvendige papirene for overføring til fastlandet. Dette forholdet har blant annet blitt kritisert av Europarådets kommissær for menneskerettigheter: «The Commissioner notes with concern that the vulnerability assessment procedure (...) is reportedly excessively lengthy and often fails».⁴ En gruppe menneskerettighetsjurister i European Center for Constitutional and Human rights⁵, konkluderer med at asylbehandlingen i Hellas kjennetegnes av: “lack of essential procedural safeguards protecting their fundamental rights and the rule of law”.⁶

¹ <https://www.nytimes.com/2018/10/02/world/europe/greece-lesbos-moria-refugees.html?smid=fb-nytimes&sm-typ=cur>

² <https://www.nytimes.com/2018/10/02/world/europe/greece-lesbos-moria-refugees.html?smid=fb-nytimes&sm-typ=cur>

³ Chios, Rhodes, Lesbos, Kos, Leros og Samos

⁴ <https://rm.coe.int/report-on-the-visit-to-greece-from-25-to-29-june-2018-by-dunja-mijatov/16808ea5bd>

⁵ ECCHR er en internasjonal organisasjon med menneskerettighetsjurister som arbeider med rettsikkerhetssituasjonen til flyktninger

⁶ https://www.ecchr.eu/fileadmin/Fallbeschreibungen/ECCHR_Case_Report_Hotspots_Greece_EASO_March_2018.pdf

De frivilliges erfaringer: Asylprosedyre

Når det gjelder søknadsprosessen for å få asyl, sier de 30 informantene i stor grad det samme. Det gjennomgående likhetstrekket er at de erfarer at flyktingene opplevde asylprosessen som tung og komplisert. Det var mangel på informasjon til flyktingene, og greske myndigheter var sjeldent tilstede i leirene. Mangel på tolk var også en stor utfordring. Etter det informantene oppfattet var tolketjenester hovedsakelig ivaretatt av frivillige eller flyktinger som kunne flere språk. Når flyktingene først hadde søkt om asyl, var ventetiden for å få første asylintervju opptil 4 år frem i tid. Det fremgår av informasjon fra de frivillige at frustrasjonen dette skapte for flyktingene kunne få fatale følger. To av informantene forteller at de var vitne til et selvmordsforsøk og et selvmord. Én mann prøvde å ta livet sitt ved å hoppe fra et tre gjentatte ganger. Selvmordsforsøket gjorde han midt på dagen foran barn og andre flyktinger. En annen mann tok sitt eget liv ved å sette fyr på seg selv. Begge disse hendelsene skjedde kort tid etter at de mottok avslag på sin asylsøknad.

Mottakstilbud

Uforutsigbar og langvarige asylprosesser, sammen med stengte grenser nordover i Europa, gjør at mange flyktinger må oppholde seg over lang tid i flyktingleirene/mottakene i Hellas. I det følgende skal vi se nærmere på de faktiske forholdene, sett opp imot relevante menneskerettigheter og EUs mottaksdirektiv. Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK) artikkel 11, fastslår retten til en tilfredsstillende levestandard, herunder tilfredsstillende mat, klær og bolig. EUs mottaksdirektiv setter opp minimumsstandarder for tilbudet som forplikter medlemsstatene til å sikre materielle forhold som bolig, mat, klær, helsetilbud, skole- og arbeidsmuligheter som sikrer en adekvat levestandard og beskytter beboernes fysiske og mentale helse.

Det er dokumentert store mangler når det gjelder kapasitet og kvaliteten på tilbudet til flyktingene. En rekke rapporter er samstemte om at mottaksforholdene ikke oppfyller grunnleggende humanitære standarder. I august 2018 uttalte blant annet FNs høykommissær for flyktinger (UNHCR) at situasjonen nærmet seg "boiling point".⁷

Ernæring- mat og drikkevann

FN-komiteen som overvåker ØSK-konvensjonen, viser til at retten til trygg mat og rent drikkevann er å forstå som grunnleggende menneskerettigheter.⁸ Retten til mat omhandler frihet fra sult, matmangel og feilernæring, og retten til å få tilgang til mat som er tilstrekkelig næringsrik. Retten til vann innebærer tilgang til trygt drikkevann for personlig bruk og til husholdningsformål. Det handler også om tilgang til vann for å opprettholde personlig hygiene, til vask av klær og matlaging.

Flere rapporter peker på at det offentlige tilbudet av mat og vann som gis er utilstrekkelig. Flyktingene må ofte tilbringe lang tid i kø for å få utdelt mat. I flere tilfeller utdeles mangelfull, bedervet og ødelagt mat. I et felles brev til Europakommisjonen påpeker 12 NGOer manglende tilgang på vann: "People receive only a 1.5L bottle of water per day whereas the minimum amount according to WHO recommendations is 2L per day. Sometimes, there is not enough bottled water for everyone. On some weekends, there is no running water at all for more than 2000 persons"⁹

⁷ <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR2556642017ENGLISH.PDF>
http://www.nchr.gr/images/English_Site/PROSFYGES/GNCHR_Report_Aylum_system_final.pdf

⁸ <https://www.refworld.org/pdfid/4538838c11.pdf>

⁹ http://www.refucomm.com/includes/pdf/human-rights/open-letter_chios_european-commission_august-2018.pdf

De frivilliges erfaringer: Ernæring- mat og drikkevann

I leirene hvor myndighetene ikke hadde organisert matutdeling, fikk beboerne tildelt kontantkort for å kjøpe mat. En informant skriver at prosessen med å få kortene kunne ta inntil 6 måneder, noe som betydde at flyktingene var uten penger i denne tiden, med mindre de hadde egne midler. I leirene på øyene som hadde matdistribusjon, viser flere av Dråpen i Havets informanter til at det var en svært usikker og manglende matsituasjon. En informant forteller om lange køer hver morgen for å få en kopp varm te. Maten var næringsfattig, og en informant forteller om tilfeller av matforgiftning. Det var ingen tilbud til de som ikke klarte å stå i kø.

De frivillige forteller at noen av flyktingene måtte bruke opptil 6 timer hver dag i matkø. Barna fikk ofte kun juice og en croissant eller appelsin til frokost. En frivillig forteller at hun flere ganger så barn spise blader fordi de var så sultne, en annen informant har observert at det ikke var nok mat til alle, så selv om en stod i kø var det ikke gitt å få noe etter 2 timers venting. Dette manglende tilbudet omfattet også kvinner som var gravide. Matkøene var preget av pressing og uro, og det er utrygt for barn å oppholde seg der. En frivillig forteller at en kvinne viste ham alle blåmerkene hun hadde fått i matkøen. Dråpen i Havets frivillige skriver at det også var problemer med lite eller ingen tilgang på rent vann, og en informant forteller at varmt vann var å regne som en luksusvare.

Hygiene og sanitær

Etter ØSK-konvensjonen er retten til tilfredsstillende sanitærforhold anerkjent som en menneskerettighet. Statenes forpliktelser er å sikre tilgang til sanitærfasiliteter som blant annet er trygge, hygieniske, gir privatliv og sikrer verdighet. Tilfredsstillende sanitærforhold innebærer også tilstrekkelig vedlikehold i form av håndtering av søppel og avløpsvann.¹⁰

På mange mottak i Hellas er sanitærforholdene svært dårlige. Det er for få toaletter og dusjfasiliteter, og det rapporteres om lang ventetid for rengjøring og dusjing. Det er også mangler ved det eksisterende tilbudet, som for eksempel defekte toaletter og andre sanitærtilbud. Den humanitære organisasjonen Solidarity Now skriver: "amongst other problems, many facilities lack working toilets; several facilities are not equipped for people with specific vulnerabilities; and many facilities lack running water."¹¹

Avfall og søppel håndteres ikke tilstrekkelig. Det rapporteres om leire hvor sanitærsystemet har brutt sammen og hvor den åpne kloakken renner mellom teltene, hvor mus og rotter oppholder seg. Høsten 2018 krevde lokalmyndighetene at leiren Moira på øya Lesvos måtte stenges, hvis det ikke ble ryddet opp i helse- og miljøfarlig opphopning av avfall i leiren. Myndighetene viste også til at den prekære situasjonen skapte en høy risiko for smittsomme sykdommer og utbrudd av epidemier.¹²

¹⁰ https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/12session/A-HRC-12-24_E.pdf

¹¹ http://www.solidaritynow.org/wp-content/uploads/2017/04/EU-Petition-by-SolidarityNow_eng.pdf

¹² <https://www.newsweek.com/greeces-moria-refugee-camp-plagued-desperate-conditions-despite-threat-1162740>

De frivilliges erfaringer: Hygiene og sanitær

En av de frivillige som har vært feltarbeider i en flyktningleir på fastlandet viser til at vannet ofte frøs i leiren på vinteren. Mangelen på vann gjorde det vanskelig å gjennomføre dagliglivets gjøremål, og det førte også til sykdommer hos flyktingene.

Hva gjelder øyene, er informantene i stor grad samstemte om at de hygieniske forholdene var kritiske. De handler om for få toaletter, dusjer med kun kaldt vann, dårlig renhold og mangel på vaskemuligheter. En informant skriver: «Hygiene var mangelfull, og man så mange skitne folk. Mødrene bruker engangsservietter for å holde barna og seg selv noenlunde rene.» Gravid og nyfødte levde også under disse forholdene. Informantene forteller at mange ikke hadde råd til å kjøpe bleier. De hadde derfor ikke byttet bleie på barnet sitt på flere dager.

To andre feltarbeidere beskriver situasjonen slik:

«Alle toalettene var fullstendig tilgriset og defekte, så folk gjorde fra seg på tilfeldige steder utenfor leiren. Man trækker derfor rundt i avføring og søppel. Den perfekte grobunn for bakterier og sykdommer.»

«Mangelen på vaskemuligheter var et stort problem. Folk kastet etter hvert klærne som var så skitne at det ikke er til å tro. Det lå store dynger med skitne klær rundt omkring. Kan bli et forureningsproblem. Det fløt søppel overalt.»

Innkvartering og bolig

Retten til et tilstrekkelig botilbud følger av retten til en forsvarlig levestandard etter ØSK-konvensjonen.¹³ EUs mottaksdirektiv viser også til at et adekvat botilbud er blant de materielle forpliktelsene statene har overfor flyktinger. De fleste flyktningleirene kjennetegnes av ekstrem trangboddhet. Flyktinger tilbys innkvartering i containere eller i telt uten oppvarming, hvor også kvinner ofte må dele telt med andre familier eller ukjente menn. Teltene er ikke egnet for annet enn sommertemperaturer, og om vinteren, som er kald i Hellas, er disse dekket med snø og is.¹⁴ Manglende kapasitet og konstant overbefolkning i leirene på fastlandet, gjør at ikke alle tilbys et sted å bo. Mange flyktinger bor derfor improvisert utenfor leirene, i telt eller rett på bakken. I urbane strøk på fastlandet bor mennesker på gaten eller i forlatte og okkuperte hus.

¹³<https://www.refworld.org/docid/47a7079a.html>

¹⁴<https://www.nytimes.com/2018/10/02/world/europe/greece-lesbos-moria-refugees.html?smid=fb-nytimes&sm-typ=cur>

De frivilliges erfaringer: Innkvartering og bolig

Et flertall av informantene beskriver hvordan det å være utsatt for kulde gjorde situasjonen svært vanskelig for flyktingene, og at det førte til sykdom og søvnvansker. Det var også vanskelig å opprettholde hygiene da oppvask og klesvask må foregå utendørs uansett årstid.

Informantene som var frivillige feltarbeidere på fastlandet, forteller at flyktingene bodde i containere eller telt. Disse containere var ofte delt mellom flere familier, og det eneste som skilte dem, var noen tepper, og det kunne være 7-8 personer som delte 4 madrasser. Et annet problem var at strømmen var svært ustabil. Mange frivillige fremhever at dette er en uverdigg bosituasjon over tid.

Det var vanskelig for flyktinger som kom til leirene på fastlandet etter å ha vært på øyene, siden det ofte gikk lang tid mellom hver gang greske myndigheter var tilstede i leiren. Dette betydde at mange måtte vente på å bli innkvarterte. En frivillig skriver:

«I leiren bodde alle i containere, og hadde dermed tak over hodet. Men i løpet av uken kom det to familier inn i leiren, og de måtte bringe de første to-tre nettene ute, på bakken. De fikk ikke plass i containere med en gang, selv om det var ledige containere.»

Flertallet av informantene beskriver en langt vanskeligere bosituasjon på øyene, hvor de fleste kun hadde et botilbud i det en informant beskriver som «iskalde telt». En informant forteller at det kom vann inn i teltene når det regnet, og flere ble syke på grunn av kulden. Sanitæranlegget var i et slags skur, og strømmen gikk hele tiden.

En informant forteller at flere valgte å flytte ut fra leirene til nedlagte fabrikker og lokaler, hvor det ikke var vann eller toaletter. Frivillige forteller at mange også bodde under åpen himmel med kun en presenning over seg, og at flere tusen bodde i telt utenfor leirene. Disse hadde verken sovepose eller tepper. De lå på pappesker, og slanger og rotter kom inn i teltene. En av de frivillige skriver at folk hadde fått slangebitt.

Somatisk og psykisk helse

ØSK Artikkel 12 forplikter statene til å gjennomføre tiltak for at alle skal ha den høyest oppnåelige fysiske og psykiske helsestandard. Dette betyr i praksis tiltak for å minske foster- og spedbarnsdødelighet, forebygge, behandle og kontrollere sykdommer og sikre legehjelp og pleie under sykdom. EUs mottaksdirektiv krever også at mottakerstaten skal sikre et fysisk og psykisk helse tilbud til asylsøkere. Dette skal inkludere nødhjelpstjenester og grunnleggende helsehjelp ved sykdom og alvorlig psykisk sykdom. Staten skal også sørge for medisinsk- og annen assistanse til beboere som har særlige behov, inkludert psykisk helsehjelp ved behov.¹⁵

¹⁵<https://issuu.com/folkehjelp/docs/rapportfrahellas>

På grunn av krigsopplevelser og hendelser på fluktruten vil flyktninger ofte ha en opphopning av helseutfordringer. Det er også dokumentert at asylprosessen og mottaksforholdene i Hellas i seg selv utgjør en fysisk og psykisk helserisiko. Et eksempel på dette er at uhygieniske forhold i leirene gir helseproblemer og økt forekomst av smittsomme sykdommer og epidemier.¹⁶

FNs spesialrapportør for migranter omtaler helsetilbudet i en rapport fra 2017: «Access to a medical doctor and medical staff is insufficient, particularly for vulnerable groups in need of highly specialized medical assistance. The Special Rapporteur observed a lack of secondary health care: people with diabetes or chronic diseases find it difficult to access appropriate medication. Specialized services required for mental health care or for torture victims are insufficient in most of the places of accommodation. Accessibility of drugs and medical examinations is challenging, as the public health system is overwhelmed. In addition, there are barriers to effective access to health care, when cultural sensitivities are not taken into account or because of a lack of interpreters».

Koordinator for NGOen Doctors of the World arbeid i Hellas, uttaler at en én av tre flyktninger som de gir helsehjelp har medisinske problemer som fordrer spesialisthelsetjenester. En konsekvens av dette er at tilstander som er behandlebare øker i alvorlighetsgrad, og at smittsomme sykdommer sprer seg.¹⁷ Human Rights Watch viser også til at flyktninger med nedsatt funksjonsevne og kroniske sykdommer ikke blir riktig identifisert, og at de som en følge av dette har store vansker med å motta nødvendige helsetjenester.¹⁸

De store manglene i det greske asylsystemet så vel som forholdene i leirene, påfører flyktingene traumer og alvorlig psykologisk stress. Medisinske hjelpeorganisasjoner er samstemte om at det er en klar økning i alvorlige psykiske helsetilstander blant flyktingene. Det er registrert en økning i selvsykdom og selvmordsforsøk¹⁹ og en kartlegging utført av den ikke-statlige organisasjonen Refugee Rights Data Project i 2017, viste at en én av tre flyktninger som ble intervjuet hadde vært vitne til selvmord.²⁰ Hverken mottakssystemet eller det offentlige helsetjenestene i Hellas har kapasitet til å møte det økende behovet for psykisk helsehjelp.

Leger uten Grenser skriver om situasjonen: «As the scale and severity of people's mental health condition worsen, there is little capacity to respond to these needs, itself contributing to a deterioration of people's health... Patients on the islands can wait three to six months for appointments with the psychiatrist and in August 2017, the hospital on Lesbos stopped taking new appointments for the psychiatrist all together. On Samos, severe patients that constitute a risk to others or themselves are kept in the police station's jail, again without appropriate access to healthcare, and without staff technically equipped to respond to their needs.»²¹

¹⁶ <https://www.newsweek.com/greeces-moria-refugee-camp-plagued-desperate-conditions-despite-threat-1162740>
<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/moria-refugee-camp-closure-greece-lesbos-deadline-waste-dangerous-public-health-a8531746.html>

¹⁷ <https://www.foreignaffairs.com/articles/greece/2016-07-28/refugees-and-greeces-health-crisis>

¹⁸ <https://waha-international.org/human-rights-watch-greece-refugees-with-disabilities-overlooked-underserved/>

¹⁹ <https://reliefweb.int/report/greece/one-year-eu-turkey-deal-challenging-eus-alternative-facts>

²⁰ <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/EI/OAI/flyktninger-paa-chios-er-vitner-til-selvmord>

²¹ https://www.msf.org/sites/msf.org/files/2017_10_mental_health_greece_report_final_low.pdf

De frivilliges erfaringer: Somatisk og psykisk helse

Informantene er samstemte om at det var mye fysisk sykdom blant flyktingene. Flere hadde «evigvarende forkjølelser» og en frivillig skriver at det var mye hodelus og neglesopp blant barna. Virusene gikk på rundgang fordi folk bodde så tett oppi hverandre. En frivillig ble selv smittet og var syk i tre uker etter hjemkomst.

Informantene mener at mange var tydelig preget psykisk. En informant med helsefaglig bakgrunn forteller at flere viste symptomer på posttraumatisk stressyndrom (PTSD). Informanten som har vært i Hellas flere ganger forteller at han generelt opplevde mer likegyldighet blant flyktingene nå enn for noen år siden. Han anser dette som en naturlig forsvarsmekanisme.

Mange av flyktingene snakket med Røde Kors om psykiske problemer. Flere snakket om at de følte de var i en helt håpløs situasjon. De frivillige forteller at enkelte slet med alvorlige psykiske problemer som ikke ble behandlet: «Dette hadde i flere tilfeller selvsykdom som resultat. Man så mye selvsykdom. Tomme blikk overalt. Veldig mange deprimerte.» En informant forteller at det vanskeligste med å være frivillig var å se hvor vanskelig mange av flyktingene hadde det psykisk. Hun skriver: «Jeg så flere som hadde kutt etter selvsykdom. To venner av meg fant en person langs veien som hadde kuttet seg alvorlig, og de måtte prøve å finne medisinsk hjelp.» En informant mener at det er store mørketall over de som ikke har orket å leve og har valgt å ta sitt eget liv. En annen frivillig informant fremhever at den psykiske helsen til de som bodde i leirene på øyene kan være ødelagt for alltid, og viser til at konstant frykt kan bryte ned selv den sterkeste. En frivillig forteller at han daglig kjørte mange turer frem og tilbake med syke flyktninger til akuttmottaket som var drevet av Leger uten grenser.

Manglende sikkerhet og farlige forhold

FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter fastslår i artikkel 6 at enhver har rett til liv, frihet og personlig sikkerhet. FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter viser i artikkel 11 til at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal sikres beskyttelse og sikkerhet i risikosituasjoner, herunder væpnet konflikt, humanitære nødsituasjoner og naturkatastrofer. Barnekonvensjonen viser i artikkel 19 til barns rett til beskyttelse mot vold.

EUs mottaksdirektiv krever i artikkel 17 at statene skal sikre at de materielle forholdene har en adekvat standard som beskytter beboeres fysiske og mentale helse. Statene er også forpliktet til å gjennomføre egnede tiltak for å hindre overfall og kjønnsbasert vold. Flere rapporter beskriver økende frustrasjon, misnøye og konflikt blant beboere i flyktingleirene i Hellas. Den ikke-statlige organisasjonen Solidarity Now skriver følgende om årsaker til dette:

“There is a rising frustration and discontent among camp residents, primarily due to overcrowding, restrictions on movement, poor living conditions, the slow processing of asylum applications, preferential treatment of certain nationalities over others, and prevailing feelings of uncertainty about the future.”²²

²² http://www.solidaritynow.org/wp-content/uploads/2017/04/EU-Petition-by-SolidarityNow_eng.pdf

FNs spesialrapportør for migranter beskriver de samme forholdene i Hellas:

"Serious overcrowding in reception and identification centres and official and unofficial camps on the mainland, substandard living conditions, and a lack of adequate food, health care and information have led to anxiety, depression, confusion and frustration among the migrant population both on the mainland and on the islands. Hunger strikes, violent confrontations and threats of self-immolation occur across the country."²³

Det er et gjennomgående funn at leirene ikke oppleves som trygge, og at manglende sikkerhet er et stort problem. Sikkerhetstiltakene som er iverksatt er ikke tilstrekkelige til å beskytte beboerne. FN's høykommisær for flyktninger skriver:²⁴

"Insecurity is another problem. Although there are police patrols, these remain insufficient, particularly at night, and don't cover extended areas adjacent to the RICs, where people stay in tents without any security presence. In addition to the harrowing accommodation conditions, the overall security provided within accommodation facilities is gravely insufficient and becoming increasingly dangerous and unsafe."

Disse forholdene har vart over lengre tid, og allerede høsten 2016 trakk Belgia ut sitt personell fra det EU-ledede bistandsarbeidet i Hellas på grunn av manglende sikkerhet for sine ansatte.²⁵

En annen trussel mot beboernes liv og sikkerhet er ulykker. En årsak er manglende oppvarming, hvor det har oppstått dødelige branner fordi beboerne forsøker å varme opp telt som ikke er vinterisolert.²⁶

²³<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/G1709841.pdf>

²⁴http://www.unhcr.org/5a7d67c4b?utm_source=PR_COMMMS&utm_medium=email&utm_content=UNHCR%20Communication%20Service&utm_campaign=HQ_EN_BriefingNotes_171027

²⁵<https://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs/news/concerns-grow-over-the-security-of-eu-personnel-at-greek-hotspots/>

²⁶ <http://www.solidaritynow.org/en/joint-statement-many-refugees-must-die-safety-guaranteed-greece/>

De frivilliges erfaringer: Manglende sikkerhet og farlige forhold

En av informantene vektla at siden de frivillige ikke hadde tilgang til leirene om kvelden, etter at Dråpen i Havets aktiviteter i leiren var avsluttet, kunne det gjøre at de ikke så mye av det verste som foregår i leirene. Flere informanter beskriver at det kunne være relativt rolig på dagen, men at det var bråk på nattestid i form av kringling, voldshendelser og slåsskamper. Flyktingene lot ikke barna gå ut på kveldene, fordi de så det som for utrygt på kvelden og natten.

Informantene som jobbet på fastlandet skriver at da de var der, var det lite kontroll på hvem som kom inn og ut av leirene. En frivillig hadde inntrykk av at greske myndigheter hadde gitt opp å bevokte leiren på kvelden og natta. Uvedkommende kom derfor inn, og det verserte rykter om at det forekom menneskesmugling i leiren. En annen frivillig forteller at fravær av offentlig kontroll skapte sårbare situasjoner: «Siden myndighetene var så lite tilstede ble det til at noen av flyktingene styrte leiren uoffisielt, krevde inn penger av beboerne og kastet dem ut av caravanen hvis de ikke greide å betale.» En informant fra øyene skriver om en hendelse hvor flere hundre etniske kurdere rømte fra leiren på grunn av kontinuerlige opptøyer. Mange var i en periode bostedsløse, før de ble plassert i en annen leir på øya.

Rasisme og voldsangrep

Frihet fra rasisme er en anerkjent menneskerettighet. FN's konvensjon mot rasediskriminering viser i artikkel 4 til vernet mot hatefulle ytringer og i artikkel 5 til retten til personlig sikkerhet og statens beskyttelse mot å bli utsatt for voldshandlinger eller legemsbeskadigelse.

Hellas er et land med høyreorienterte partier og ekstreme grupperinger som har en uttalt anti-flyktning-agenda. Disse gruppene i det greske samfunnet utgjør en ekstra ytre trussel mot flyktingene. Det greske NGOen "Racist Violence Recording Network" (RVRN) viser i sin årsrapport fra 2017 til flere hendelser hvor flyktninger har blitt utsatt for rasistiske ytringer eller voldelige handlinger. Av hendelser beskrevet av nettverket er et tilfelle hvor asylsøkere rapporterte at de hadde blitt angrepet av motorsyklister med skarpe objekter, et annet tilfelle omhandlet angrep på personer som jobber for flyktingers rettigheter.²⁷

Et annet forhold er at EU-Tyrkia avtalen har gjort at flyktinger blir sittende fast på øyene, samtidig som det stadig registreres nye ankomster. Dette har skapt økte spenninger mellom flyktingene og den greske lokalbefolkningen, og det er dokumentert en økt forekomst av fremmedfiendtlighet og rasistiske ytringer. RVRN skriver:²⁸ «The Network underlines the link between the rise in xenophobic trends and racist behaviour and the overcrowding of refugees over a long period of time on the islands». Nettverket rapporterer om en økning i registrerte rasistiske ytringer og voldsangrep mot flyktinger.

²⁷ <https://www.reuters.com/article/us-greece-racism/racist-violence-creeping-up-in-greece-report-finds-idUSKB-NIH41VF>

²⁸ https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Report_2017eng.pdf

De frivilliges erfaringer: Rasisme og voldsangrep

En av Dråpen i Havets informanter beskriver leiren hun var i som er sted hvor rasisme og fremmedfrykt var synlig. Enkelte av informantene forteller om høyreekstreme grupper som truet hjelpearbeidere, en annen beskriver at det var demonstrasjoner mot flyktingene og at det ble kastet brannbomber inn i leiren hvor de oppholdt seg. En informant forteller at en gruppe folk utenfra kastet stein og flasker på flyktingene, deriblant mange barn og kvinner som var i leiren.

Særlig om kvinner

Kvinner på flukt møter større utfordringer og er ofte mer sårbare enn menn. Kvinner vil ha spesifikke behov når det gjelder seksuell og reproduktiv helse. Artikkel 12 i FNs Kvinnekonvensjon forplikter statene til å sikre tilpassede tjenester ved graviditet, fødsel og barselstid. Kvinner skal tilbys gratis tjenester når det er nødvendig, så vel som tilstrekkelig ernæring ved graviditet og amming.²⁹ Det er dokumentert at tilbudet er utilstrekkelig når det gjelder reproduktiv helse blant flyktinger i Hellas. Den ikke-statlige organisasjonen Hellenic Action for Human Rights skriver at det ikke gis et regelmessig helsetilbud til gravide, og viser i en rapport hvordan dette har fått alvorlige konsekvenser i form av spontanaborter.³⁰ Bashira Outreach Center, som har et tilbud rettet mot kvinner, uttaler i et intervju at kvinner heller ikke tilbys oppfølging etter fødsler:

“Women who give birth to babies in the local hospital are sent back to the camp within three days of childbirth, she says. “There’s a high possibility of catching an infection. You cannot have babies living in these tents. The dirt, the smell, the heat, the snakes, the spiders.”³¹

I krig og konfliktsituasjoner og under tiden mennesker er på flukt skjer det en økning i seksuell vold mot kvinner. FNs Høykommissær for flyktinger (UNHCR) skriver: “Displacement, uprootedness, the loss of community structures, the need to exchange sex for material goods or protection all lead to distinct forms of violence, particularly sexual violence against women”

Både FNs Kvinnekonvensjon og EU mottaksdirektiv fastslår at mottakerstaten er forpliktet til å iverksette effektive tiltak for å beskytte kvinner mot seksuell vold. FNs kvinnekomité har utformet spesifikke anbefalinger om kvinner på flukt³², og anbefaler at statene bør:

- sørge for bedre mottak av kvinner og deres barn på flukt som sikrer trygghet, sikkerhet og nødvendige helserettigheter og hjelp for kvinner på flukt, herunder adskilte toalett, bad og soveavdelinger for kvinner og menn ved både kortvarig og langvarig innkvartering
- sikre at kvinner har tilstrekkelig beskyttelse og støtte mot kjønnsbasert vold på mottaks sentrene, og at de ansatte har nødvendig opplæring.

²⁹https://www.reproductiverights.org/sites/crr.civicactions.net/files/documents/ga_bp_conflictncrisis_2017_07_25.pdf

³⁰ <http://hellenicaction.blogspot.com/2016/10/hric-europe-summit-report-greece.html>

³¹ <https://www.irishtimes.com/news/world/europe/violence-and-disease-in-overcrowded-greek-camp-for-migrants-1.3631271>

³² <https://www.refworld.org/docid/54620fb54.html>

Det er dokumentert at flyktingleirene i Hellas i liten grad sikrer kvinnene, og at tiltakene som er iverksatt ikke er tilstrekkelige for å gi effektiv beskyttelse. Et særlig problem er den fysiske utformingen. Solidarity Now skriver:

“Toilets are not always located in a separated area for women or properly lighted at night. This presents a serious safety issue resulting in women and children being sexually assaulted and too afraid to utilize facilities during night hours”

Amnesty International har i rapporten «I want to decide about my future. Uprooted women in Greece speak out» intervjuet kvinnelige flyktinger som oppholder seg i Athen og i leire på de greske øyene. Flere av de intervjuede kvinnene fortalte at de enten hadde erfart eller vært vitne til verbal eller fysisk trakassering eller vold i nære relasjoner.³³ OXFAM beskriver situasjonen slik: «Although data on incidents of GBV³⁴ is not systematically collected, service providers and refugee and migrant community members alike report that women and girls experience various forms of GBV in the sites, including domestic violence, sexual abuse and exploitation, forced prostitution, survival sex, early marriage, and trafficking.”³⁵

De frivilliges erfaringer: Særlig om kvinner

Flere av informantene forteller at kvinner ble utsatt for seksuelle overgrep når de brukte sanitæranleggene. De rapporterer at flere kvinner sa de sjelden våget å dusje. Det er utrygt for kvinner når det er mørkt, og mange barn og kvinner går ikke utendørs om kvelden og natten av redsel for trakassering og overgrep. En informant skriver at mange også var utsatt for vold fra ektefeller og andre menn, og at de levde i en situasjon med konstant frykt. Når det gjelder reproduktiv helse, forteller en informant at kvinner som nettopp hadde født, ikke fikk dusje før etter 1 – 2 uker. Gravide kvinner som fødte på sykehus, ble sendt hjem kort tid etter fødsel. Noen måtte gå til fots tilbake til leiren de bodde i.

Særlig om barn

Barns rett til utdanning fremgår av artikkel 28 i FNs Barnekonvensjon. EUs mottaksdirektiv krever at mottakerstaten skal sikre utdanning til mindreårige under 18 år på like vilkår med statsborgere, og at tilgang til utdanning for flyktinger ikke skal utsettes mer enn tre måneder. Barn og unge flyktinger i Hellas har ofte mistet skolegang som følge av krig og konflikt, og de vil ofte ha en uavklart oppholds status over lengre tid. Den lange ventetiden gjør at utdanningstilbudet som gis i denne perioden er særlig viktig. Det er dokumentert at barn og unge flyktinger ikke får et tilstrekkelig utdanningstilbud. FNs Spesialrapportør for Migranter skriver i sin rapport fra Hellas: “At the time of the Special Rapporteur’s visit, migrant and refugee children did not have access to schools, resulting in long-term gaps in their education, as the majority of children had been out of school for far longer than their journey to Europe.”³⁶

³³ <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR2590712018ENGLISH.PDF>

³⁴ Gender based violence

³⁵ <https://reliefweb.int/report/greece/summary-assessment-findings-and-recommendations-situation-refugee-and-migrant-women>

³⁶ <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/GI709841.pdf>

Manglende skoletilbud fremkommer også i en rapport fra Human Rights Watch som skriver at under 15 prosent av 3000 asylbarn på de greske øyene var registrert i offentlig skole i skoleåret 2017/18.³⁷ I den grad barn og unge mottar undervisning, er det ofte basert på frivillig innsats fra hjelpeorganisasjoner.³⁸

Etter Barnekonvensjonens artikkel 27 har barn rett til en tilstrekkelig levestandard. Dette innebærer en rett til grunnleggende livsvilkår som er nødvendig for å sikre barnets utvikling. Barn og unge som oppholder seg i flyktningleirene er særlig sårbare, og påvirkes mer negativt enn voksne av å måtte oppholde seg i ustabile og usikre omgivelser over lengre tid. NGOen Lighthouse Relief beskriver barnas situasjon: «As service providers in Lighthouse Relief's Child Friendly Space in Ritsona camp, we regularly encounter behavior tied to trauma, anxiety, and emotional dysregulation, likely linked to the loss of any sort of stable home environment.»³⁹ Organisasjonen skriver at de observerer barn så unge som ni år som uttrykker tanker om selvskadning.

De frivilliges erfaringer: Særlig om barn

Flere av informantene peker på at barna har mangelfulle muligheter til skolegang, og tilbudet er særlig dårlig på øyene. En av de frivillige som bisto i en flyktningleir på fastlandet forteller at det tok lang tid fra de ble registret i leiren til barna kommer i gang på skole. Noen valgte også å ikke ta barna inn på skole fordi de var redde for at dette kunne gjøre det vanskeligere å få asyl et annet sted i Europa. En annen frivillig skriver: «Informasjonen om skoletilbudet ble gitt ved tolk, men informasjonen om informasjonsmøtet innad i leiren var altfor dårlig. Altfor få fikk det med seg.»

Når det gjelder barnas generelle livsforhold, skriver flere informanter om barn som var preget av å ha deprimerte foreldre som ikke hadde overskudd til å se og imøtekomme barnas behov. De beskriver slitne foreldre, og mange barn på 2-3 år vandret rundt i flyktningleirene uten tilsyn. Informantene så små barn uten klær og som var åpenbart sultne, som gikk rundt i sandaler i kulda. Informantene forteller om møter med fortvilte kvinner som hadde små barn og som var gravide igjen.

En av informantene så barn som ikke fikk ivaretatt sin hygiene og som var blitt syke: «Flere av barna hadde vond kroppslukt, skittent hår, knekte eller inngrodd negler og råtne og skadede tenner. Jeg opplevde i flere tilfeller at barna luktet urin og avføring. Jeg så også at en del av barna hadde ulike hudsykdommer som sår i ansiktet, på armene og i ørene.»

Informantene forteller at det var tydelig at situasjonen påvirker barnas psykiske helse negativt, og de observerte mange apatiske barn som hadde sluttet å leke. De beskriver også barn som var redde, og en informant forteller om hvordan barna i leiren fryktet løshunder, spesielt en som allerede hadde angrepet mennesker. Mødrene fortalte at det var hjerteskjærende for dem å ikke kunne gjøre noe for barna sine. En informant forteller at en kvinne ba han om å ta med barnet hennes hjem til Norge.

³⁷<https://www.hrw.org/news/2018/07/18/greece-asylum-seeking-children-deprived-school>

³⁸ https://rsaegean.org/en/majority_of_refugee_children_in_the_aegean_islands_hot_spots_are_excluded_from_education/

³⁹<https://www.devex.com/news/opinion-who-defends-the-rights-of-refugee-children-on-the-fringes-of-europe-91581>

Informantenes budskap

I spørreskjemaet som ble utformet, spurte vi de frivillige om hva de ville sagt til norske myndigheter om situasjonen i Hellas dersom de hadde hatt mulighet til det. Erfaringene informantene har fått etter å ha vært i flyktningleirene i Hellas, har i stor grad ført til at de stiller spørsmål om hva som er norske myndigheters innsats for å bedre situasjonen. Det settes blant annet spørsmålsteget ved hvordan Norge kan være med på å finansiere Europas verste flyktningleir, Moria. Informantene er bekymret for at menneskerettighetene til flyktingene brytes. De mener at det bor ressurssterke mennesker i leirene som fortjener et verdig liv. Istedenfor verdighet blir de møtt med menneskerettighetsbrudd, og en barnekonvensjon som er fraværende. De frivillige påpeker at måten flyktingene i Hellas behandles på, vil kunne ha negative konsekvenser for Europa på lengre sikt. En informant skriver: «Hellas er helt sprengt hva gjelder sikkerhetsforhold, sanitære forhold og behandling av asylsøknader. Når unge mennesker vokser opp uten glede, fremtidshåp og uten å få den hjelpen de trenger, er dette farlig for hele verden».

Foto: Stephen Dover

Avslutning

Dråpen i Havet mener at det er gjennomgående dokumentert at forholdene som flyktingene i Hellas lever under ikke oppfyller normene som følger av Flyktningskonvensjonen og menneskerettighetene. Tilbudet som gis følger heller ikke minimumsstandardene i EUs direktiver om asylprosedyrer og mottaksforhold.

Etter vår vurdering er situasjonen i Hellas i stor grad en konsekvens av den asyl- og migrasjonspolitikken som EU har utviklet etter 2015, med EU-Tyrkiaavtalen som det tydeligste eksempelet. Norske myndigheter har flere muligheter til å bidra til å løse den humanitære krisen i Hellas. For eksempel vil Norges praktisering av Dublinordningen som regulerer at asylsøknaden skal behandles i det første landet en asylsøker har avgitt fingeravtrykk, være viktig. Norge samarbeider også nært med EU om asyl- og migrasjonsfeltet på flere andre områder. Blant annet ved Schengensamarbeidet og ved bidrag gjennom EØS-midlene, samt det europeiske grense- og kystvaktbyrået Frontex.

Regjeringen er derfor i en posisjon til å påvirke og bedre situasjonen for flyktingene i Hellas. Dette gjenspeiles også i offentlige dokumenter. I strategien for Norges samarbeid med EU i perioden 2018-20 står det:

«Regjeringen vil bidra til en felleseuropeisk og helhetlig migrasjonspolitikk som omfatter et bredt spekter av virkemidler, og som ivaretar gjeldende menneskerettigheter. Regjeringen vil legge vekt på å ivareta hensynet til kvinner og barn, som er særlig utsatte grupper i migrasjon. Vi vil arbeide for at flere land overholder etablerte internasjonale forpliktelser når det gjelder beskyttelse av grunnleggende menneskerettigheter og flyktinger.»⁴⁰

Dråpen i Havet ønsker å gi innspill til hvordan regjeringen kan oppnå målet om en europeisk migrasjonspolitikk som samtidig ivaretar menneskerettighetene. Vi har derfor følgende anbefalinger til norske myndigheter:

- Ta initiativ overfor EU for å få på plass en ny plan for relokalisering i Europa av flyktinger som i dag ikke kommer videre fra Hellas, samt å etablere en felles europeisk forståelse for hvilke land som er trygge.
- Ta initiativ til en felleseuropeisk hjelpeaksjon slik at flyktingene på de greske øyene evakueres ved at det etableres en trygg, humanitær luftbro ut av Hellas og til de øvrige landene i Europa.
- Stoppe overføringene av asylsøkere til Hellas under Dublin-forordningen som ble gjenopptatt i 2017.
- Gjenoppta innsatsen med bistand til redningsoperasjoner i Middelhavet.
- Tilbakeføre innstramminger i retten til familieforening som ble innført etter 2015.

⁴⁰https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/ud/vedlegg/europapolitikk/eustrategi2018_2021_a.pdf (s.17)

Vedlegg: Intervjuguide

Takk for at du vil være behjelpelig med å besvare våre spørsmål. Som nevnt i mailen, er målet med dette intervjuet å innhente og systematisere opplevelser fra frivillige i Dråpen i Havet. Vi ønsker å få frem hvordan de faktiske forholdene er i flyktingleirene i Hellas. Det kommer fortsatt mange flyktinger til landet, men det snakkes lite, eller ingenting om. Årsaken til at vi lager denne rapporten er fordi Dråpen i Havet ser at det er kritikkverdige forhold i leirene i Hellas. Både når det gjelder mangelfull avklaring av asylstatus for flyktingene, og mottaksforholdene for øvrig.

I rapporten vi skriver er det flere temaer vi ønsker å belyse. Temaene er asylprosessen, flyktingenes bosituasjon, tilgang på mat og vann, hygiene/sanitære forhold, fysisk og psykisk helse, fremmedfrykt og voldsangrep. I rapporten vil vi særlig sette fokus på situasjonen til kvinner og barn. Spørsmålene vil derfor ta utgangspunkt i disse tematiske forholdene.

Informasjonen som blir gitt, vil bli slettet ved prosjektets slutt, i medio februar. Ved å svare på dette intervjuet samtykker du til at Dråpen i Havet kan lagre og behandle dine personopplysninger ihht personvernerklæringen: <https://www.drapenihavet.no/personvern/>

Hvilken leir/lokasjon var du i?	
Når og hvor lenge var du her?	

Hvordan vil du beskrive flyktingenes situasjon i leiren/området du var frivillig i?

Her kommer en liste over temaer vi ønsker at du tar utgangspunkt i. Beskriv så utfyllende du selv måtte ønske, vi har full forståelse for at ikke alle kan svare på alt.

Bosituasjon:	
Mat og vann:	
Hygiene/sanitær:	
Fysisk og psykisk helse:	
Fremmedfrykt og rasistiske voldsangrep:	
Situasjonen til kvinner og barn:	

Søknadsprosessen for å få asyl. Inkludert tilgang på tolk og juridisk hjelp:	
--	--

Hvis du kunne gitt en beskjed til norske politikere hva gjelder flyktnings situasjonen i Hellas, hva ville du ha sagt?	
Er det noe du vil legge til?	

Tusen takk for svarene dine! Det er til stor hjelp.

Dråpen i Havet kan kontakte meg pr telefon eller e-post for et ytterligere intervju, eller utdypende svar:

Navn (frivillig):	
E-post (frivillig):	
Telefon (frivillig):	

Kontaktinformasjon

Dråpen i Havet

C/O Sentralen Oslo AS
Postboks 183 Sentrum
Øvre Slottsgate 3
0157 Oslo
Norway

Telefon: +47 482 97 381

Epost: post@drapenihavet.no

Hjemmeside: www.drapenihavet.no

Følg oss på sosiale medier

Facebook: [@drapenihavet](https://www.facebook.com/drapenihavet)

Twitter: [@drapenihavet](https://twitter.com/drapenihavet)

Instagram: [drapenihavet](https://www.instagram.com/drapenihavet)

Linkedin: [Dråpen i Havet](https://www.linkedin.com/company/drapen-i-havet)

Snapchat: [drapenihavet](https://www.snapchat.com/add/drapenihavet)

Org. nummer:

915990347